

בבית המשפט העליון

ע"א 1818/19 - ט"ו

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המערער: חאזם שיד עלי

נ ג ד

המשיבים: 1. האני מוסטפא נור אדין
2. עיזרת ווערי
3. סאמי מוחמד אמין סאלח
4. שרחביל עלי
5. גואד מזערו
6. עמאר מוסטפא חטיב

בקשת המשיבים 2-1 לחילוט ערובות מיום 20.4.2021;
בקשת המשיבים 2-1 לעיכוב החזרת ערובות מיום
22.4.2021; בקשת המערער להחזיר ערובות מיום 2.5.2021.

בשם המערער: עו"ד ג'ורג' שוכרי

בשם המשיבים 2-1: עו"ד עמאד עווידה

החלטה

1. לפניי בקשות נוגדות להחזרתם ולחילוטם של כספים שהפקיד המערער בהליך זה: 35,000 ש"ח שהופקדו כערבון להבטחת הוצאות המשיבים בערעור, לפי תקנה 428 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: תקסד"א), ובהתאם להודעה מיום 12.3.2019; ועוד 40,000 ש"ח שהופקדו כתנאי לעיכוב ביצועו של פסק-הדין מושא הערעור, לפי תקנה 467 לתקסד"א, ובהתאם להחלטתי מיום 18.4.2019.

בהחלטתי הנ"ל פורטו עיקרי העובדות וההליכים, ואין צורך לחזור על הדברים. למען הסדר הטוב, אזכיר בקצרה כי המשיבים 1 ו-2 (להלן: המשיבים) הם יורשי הבעלים הרשומים בנכס מקרקעין הממוקם בשכונת ואדי ג'וז שבירושלים, אשר מאז שנת 2012 מתגורר בו המערער עם משפחתו. ביום 23.2.2018 קיבל בית משפט השלום בירושלים

(השופטת מ' קסלסי, ת"א 2826-06-13) את תביעת המשיבים לפינוי המערער מהנכס, בקבעו כי נרכש על-סמך מסמכים שזויפו על-ידי המוכר. בעקבות זאת הגיש המערער המרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי בירושלים, בגדרה טען כי הזכויות בנכס הועברו לידי כדין; על דחיית המרצתו זו ביום 12.2.2019 (השופטת ע' זינגר, ה"פ 11-70302-18) הוגש ערעורו לבית משפט זה.

2. הדיון בערעור התקיים בתאריך 19.4.2021 (בפני השופטים ג' קרא, ד' מין ונ' גרוסקופף), ובמהלכו המערער חזר בו מן הערעור, כהצעת המותב, כדי להימנע מפסיקת הוצאות לחובתו. לפיכך, בתום הדיון ניתן פסק דין הדוחה את הערעור.

מכאן הבקשות שבפניי: המשיבים עותרים לחילוט "כל הפיקדונות והערבויות שהופקדו" על-ידי המערער, ולחילופין מבקשים ארכה להגשת תובענה בעניין (בקשה מיום 20.4.2021 (להלן: בקשת החילוט)). עוד מבקשים המשיבים כי החזרת הכספים למערער תעוכב עד להחלטה בבקשת החילוט (בקשה מיום 22.4.2021 (להלן: בקשת העיכוב)). מנגד, בבקשה בלתי-מנומקת, המערער עותר ל-"החזר העירבון" ול-"החזרת הפיקדונות" (בקשה מיום 2.5.2021 (להלן: בקשת ההחזר)).

3. כמוסבר להלן, הגעתי לכלל מסקנה כי דין בקשת החילוט להידחות, ואילו דין בקשת ההחזר להתקבל בחלקה; משכך, בקשת העיכוב מתייתרת ממילא.

4. תחילה אתייחס לכספים שהופקדו כערבון להבטחת הוצאות המשיבים בערעור (35,000 ש"ח), אשר לטענתם נועדו לפצותם "במידה והתגלה כי הערעור הוגש ללא בסיס ובאופן קנטרני וטורדני", וזאת בגין "הנזקים של המומחים ושכ"ט עו"ד ששילם המשיב כדי להוכיח את צדקת טענותיו וכו'".

טענה זו בטעות יסודה: אמנם נהוג במשפטנו הכלל לפיו הצד שהפסיד בהליך יישא בהוצאות הצד שכנגד בניהולו, אולם לבית המשפט הדן בהליך סמכות שברשות להטיל הוצאות על מי מהצדדים, לפי שיקול דעתו בכל מקרה לאור נסיבותיו (תקנות 511(א) ו-511(ב) לתקסד"א; ע"א 2617/00 מחצבות כנרת (שותפות מוגבלת) נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, נצרת עילית, פ"ד ס(1) 600 (2005); ע"א 11172/05 אלון נ' מדינת ישראל – משרד הביטחון (21.10.2009)).

לשם כך, בית המשפט אכן רשאי להתחשב בהתנהלות הצדדים להליך – אם כי לא רק בזו של המפסיד (תקנה 514 לתקסד"א) – וכן לחייב מערער החוזר בו מן הערעור

בהוצאות שנגרמו למשיב בשל עצם הגשתו והיותו תלוי ועומד. הוצאות אלה יכולות לשקף את מידת טורדנותו של הערעור ונסיבות מחיקתו, כמו גם את הנזק שנגרם למשיב כתוצאה מהשהיית ביצוע פסק הדין – וזאת אף אם לא עוכב בהחלטה שיפוטית עד להכרעה בערעור (ע"א 412/83 אבו ניל נ' האיל, פ"ד לח(3) 166 (1984); ע"א 669/82 רומן נ' רומן, פ"ד לט(4) 817 (1986); ע"א 455/88 חדד נ' א. דהן חברה לבנין בע"מ, פ"ד מה(5) 655 (1991)).

5. בענייננו, כאמור, הוצע למערער לחזור בו מן הערעור כדי להימנע מחיוב בהוצאות – ומשנענה לכך, בפסק-הדין הדוחה את הערעור נקבע במפורש כי "אין צו להוצאות". אמנם המשיבים לא היו רשאים להתנגד לעצם דחיית הערעור, אך הם היו זכאים לעמוד על הוצאותיהם – וזאת לא עשו. לפי פרוטוקול הדיון, בא-כוח המשיבים לא הביע כל התנגדות להצעת המותב – או כל התבטאות אחרת מצדו, למעשה – וזאת הגם שהדיון הופסק לצורך התייעצות המערער ובא-כוחו.

ויודגש: ככלל, בשלב הערעור אין זכות לטעון טרם מתן צו הוצאות – בשונה מהשלב הדיוני (תקנה 511(ג) לתקסד"א; חמי בן-נון וטל חבקיין הערעור האזרחי 357-356 (מהדורה שלישית, התשע"ג-2012)). על כן, ובהתאם להנחיות נשיאת בית המשפט העליון, היה על המשיבים להתייחס לעניין ההוצאות בכתב התשובה או בעיקרי הטיעון מטעמם. כשאף זאת לא נעשה, אך סביר להניח כי הצדדים הסכימו לוותר על חיוב הדדי בהוצאות, כמקובל במקרים מעין אלה (ע"א 517/81 בלך נ' ארגון נכי צה"ל, פ"ד מ(1) 53 (1986)). מכל מקום, משעה שבית המשפט סיים את מלאכתו לא ניתן עוד להשיב את הגלגל לאחור, ואין למשיבים להלין אלא על עצמם בהקשר זה.

6. אשר לכספים שהופקדו כתנאי לעיכוב ביצוע פסק הדין נשוא הערעור (40,000 ש"ח), הרי שאף שהדבר לא צוין במפורש בהחלטתי – והגם שבגדרה הותר למערער להפקיד כתב ערבות בנקאית כחלופה להפקדת הסכום במזומן – מדובר בערבות ולא בעירבון (השוו: ע"א 2051/16 איטח נ' ש.פ. חברה לנאמנות ניהול ואחזקות בע"מ, פסקה 2 (12.8.2018)).

זאת, בהתאם להלכה לפיה מקום בו נקבע בהחלטת הסעד הזמני – או עיכוב הביצוע (תקנה 467(ג) לתקסד"א; רע"א 3780/16 קלנר נ' עזבון פת (24.7.2016)) – כי המבקש יפקיד סכום אחד בלבד, מבלי שצוינו "טעמים מיוחדים" לפטור מהמצאת ערבות, או הוסבר מדוע "צודק וראוי" לחייבו בהמצאת עירבון, הנטייה תהיה לסווג את הכספים שהופקדו על-פיה כערבות (תקנות 364(א), (ב) ו-(ג) לתקסד"א; רע"א 9308/08

אלול נ' רביב, פסקאות 9-11 (21.4.2009); ע"א 954/15 י.ע דן סנטר ב.ב שותפות מוגבלת נ' עלרונט דן בע"מ, פסקאות 10-11 (30.3.2016)).

נוסף על כך, הן בקשת המערער להפחית את הסכום שהופקד והן בקשת המשיבים להגדילו מעלות, כי אף לשיטת הצדדים מדובר בערבות; בהתאם, גם בדחיית הבקשות – בהחלטותיי מיום 20.5.2019 ומיום 21.5.2019, בהתאמה – התייחסתי לסכום שהופקד כערבות. כמו כן, במקרים דומים לענייננו – בהם נתבקש עיכוב ביצוע של פסק-דין המורה על פינוי דירת מגורים, בפרט כזו שמתגוררת בה משפחה זה מספר שנים – נהוג להסתפק בחיוב המבקש בהפקדת ערבות (ראו, למשל: ע"א 4080/04 גילת נ' בנק המזרחי המאוחד בע"מ (12.11.2004); ע"א 4160/04 אילוז נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ (4.1.2005); ע"א 1253/05 חדד נ' בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (3.3.2005); ע"א 7370/06 שני נ' ברדיצ'בסקי (29.1.2007); ע"א 2679/06 חן נ' פז (5.7.2006)).

7. בנסיבות אלו, "דרך המלך" היא כי המשיבים יגישו תובענה חדשה בעניין לערכאה המוסמכת, במסגרתה יהיה עליהם להוכיח את גובה הנזק שנגרם להם ואת קיומו של קשר סיבתי לעיכוב הביצוע שניתן לבקשת המערער (ע"א 10650/08 חפציבה שיכון ופיתוח בע"מ (בהקפאת הליכים) נ' אלישיוב, פסקה 10 (16.8.2009)).

המועד האחרון להגשת תובענה כאמור הוא בעוד כחמישה חודשים (תקנה 371(ב) לתקסד"א); לפיכך, אין בידי לקבל את בקשת המערער להחזרת כספים אלה בנקודת הזמן הנוכחית – ובכך מתייתרת גם בקשת המשיבים למתן ארכה. יובהר, כי בהתקיים "טעמים מיוחדים" המצדיקים קביעת מועד אחר, המשיבים יוכלו לבקש זאת מהערכאה הדיונית אליה תוגש התובענה בבוא העת (תקנה 371(ג) לתקסד"א; ע"א 4031/14 בחוס נ' געפרי (7.8.2017)).

8. למען הסר ספק, ובניגוד לנטען בבקשת החילוט, אבהיר כי פרק הזמן הרלוונטי לחישוב הנזק שנגרם כתוצאה מעיכוב הביצוע יימנה החל מיום מתן החלטתי בעניין ועד ליום מתן פסק הדין הדוחה את הערעור (קרי, 18.4.2019 עד 19.4.2021).

זאת מאחר שבית המשפט המחוזי לא עיכב את ביצוע פסק-דינו, הלכה למעשה, ואילו העיכוב הארעי מכוח החלטתי הראשונית (מיום 14.3.2019) נבע מעצם הגשת הערעור, כך שבגין נזקיו היו המשיבים יכולים להיפרע רק אם היו נפסקות לטובתם הוצאות משפט. כאן גם המקום להזכיר את ההלכה לפיה הוצאות משפט אינן נחשבות

כנזק שנגרם כתוצאה מעיכוב הביצוע, בהעדר זיקה ישירה בינן לבין העיכוב כשלעצמו (ראו, למשל: ע"א 10329/07 קשתי נ' פייגין, פסקה 8 (24.8.2010)).

לבסוף, ושלא בשולי הדברים, עליי להזכיר את התרשמותי כי המשיבים עשו שימוש לרעה בהליכי משפט בהגשת בקשות חוזרות ונשנות לעיון חוזר בהחלטתי מיום 18.4.2019, ללא הצדקה ממשית; על כן, בדחיית בקשתם הרביעית במספר, הוריתי כי המשיבים יישאו בהוצאות המערער בסך 2,000 ש"ח (החלטה מיום 20.10.2020). אם המשיבים טרם עשו כן, סכום זה יוחזר למערער מתוך הכספים שהפקיד לצורך עיכוב הביצוע – מכוח סמכותי להורות על תיאום הוצאות בין הצדדים (תקנה 517 לתקסד"א).

9. בקשת ההחזר מתקבלת בחלקה, אפוא, ככל שהיא מתייחסת לכספים שהפקיד המערער להבטחת הוצאות המשיבים בערעור (35,000 ש"ח), ובקשת החילוט נדחית.

עם זאת, הסכום שהופקד כערובה לעיכוב ביצוע יישאר לעת עתה בקופת בית המשפט, בניכוי ההוצאות שנפסקו לטובת המערער וטרם שולמו (38,000 ש"ח). אם לא תוגש תובענה על-ידי המשיבים עד לחלוף שישה חודשים מיום דחיית הערעור, יתרת הסכום תוחזר למערער; ואם תוגש, הערכאה שתדון בתובענה תכריע באשר ליתרה זו.

ניתנה היום, י"ג בסיון התשפ"א (24.5.2021).

ש ו פ ט